

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Інститут біології, хімії та біоресурсів
Кафедра землевпорядкування та кадастру

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Державний контроль, охорона та раціональне використання земель

Вибіркова

Освітньо-професійна програма Геодезія та землеустрій (землеустрій та кадастр)

Спеціальність 193 Геодезія та землеустрій

Галузь знань 19 Архітектура та будівництво

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Інститут біології, хімії та біоресурсів

Мова навчання українська

Розробники: Казімір І.І., доцент, к.б.н., Максимюк Ю.Ю., асистент

Профайл викладача (-ів) <http://ibhb.chnu.edu.ua/profile/user/110>

Контактний тел. + (38) 050 255 82 03

E-mail: y.maksymiuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=614>

Консультації Очні та онлайн-консультації за попередньою домовленістю (середа з 14:30 до 15:30)

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна призначена для навчання майбутніх інженерів-землевпорядників у своїй виробничій, проектній і науковій роботі володіти й ефективно використовувати основні правові документи, що регламентують державний контроль за використанням та охороною земель на території України, вирішувати основні завдання щодо раціонального використання та охорони земель з урахуванням конкретних економічних умов сьогодення, організації робіт і управління земельними ресурсами (охорони земель, консервації земель, охоронного землекористування, ресурсозберігаючих технологій, природоохоронної діяльності).

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета дисципліни - дати студентам спеціальності 193 Геодезія та землеустрій теоретичні основи в галузі державного контролю за використанням і охороною земель на сучасному етапі розвитку економічних і земельних відносин. Вивчити законодавчо-нормативну базу та основні принципи її застосування в галузі охорони земель та раціонального використання земельних ресурсів.

Переваги вивчення дисципліни: вивчення процесів здійснення державного контролю за використанням та охороною земель, обґрунтування інструментів реалізації такого контролю, вміння аналізувати випадки порушень земельного законодавства та розраховувати завдану шкоду земельним ресурсам.

3. Пререквізити. Підвищують ефективність засвоєння курсу дисципліни, що освоюються здобувачами раніше і разом з вказаною дисципліною: кадастр природних ресурсів, земельне право, державний земельний кадастр, землевпорядне проектування, основи землевпорядкування і кадастру, оцінка землі і нерухомого майна.

4. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- теоретичні основи в галузі державного контролю за використанням і охороною земель;
- повноваження та структуру органів, що здійснюють контроль за використанням і охороною земель;

- законодавче і нормативне забезпечення здійснення державного контролю за використанням і охороною земель, основні напрямки охорони земель сільськогосподарського призначення.

вміти:

- самостійно користуватись законодавчими і нормативними документами, що регулюють процес здійснення державного контролю за використанням і охороною земель;
- вміти практично застосовувати законодавчо-нормативну базу при вирішенні питань пов'язаних з раціональним використанням і охороною земель;
- давати оцінку правовій охороні землі; давати характеристику діяльності державних органів, що здійснюють організаційно-правові заходи охорони земель;
- застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	8	5	150	30	-	-	30	90	-	залік
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі					
		л	п	ла б	се м	с.р .		л	п	ла б	се м	с.р .	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	

Змістовий модуль 1. Вимоги щодо використання земель за цільовим призначенням											
Тема 1. Земля як складова навколишнього природного середовища та об'єкт правової охорони	4,5	1,5	-	-	-	3					
Тема 2. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення	5,5	2	-	1,5	-	2					
Тема 3. Правовий режим земель інших категорій	7,5	2	-	1,5	-	4					
Тема 4. Розробка загальнодержавної і регіональних програм використання та охорони земель, документації із землеустрою в галузі охорони земель	7,5	2	-	1,5	-	4					
Тема 5. Охорона та раціональне використання земель, як основна умова їх збереження	7,5	2	-	1,5	-	4					
Тема 6. Правове регулювання землеустрою та ведення державного земельного кадастру, як засобів ефективного та раціонального використання земельних ресурсів	7,5	2	-	1,5	-	4					
Тема 7. Державний контроль за використанням та охороною земель в Україні	7,5	2	-	1,5	-	4					
Тема 8. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства	7,5	2	-	1,5	-	4					
Тема 9. Стандартизація і нормування в галузі охорони земель	7	1,5	-	1,5	-	4					
Разом за змістовим модулем 1	62	17	-	12	-	33					
Змістовий модуль 2. Ефективне та раціональне використання земельних ресурсів та охорона земель											
Тема 10. Забруднення земель та норми щодо деградації земель	10	2	-	2	-	6					
Тема 11. Вимоги екологічної безпеки у використанні земель	10	2	-	2	-	6					
Тема 12. Охорона земель при здійсненні господарської діяльності	10,5	0,5	-	2	-	8					
Тема 13. Раціональне використання та охорона земель сільськогосподарського призначення	10,5	0,5	-	2	-	8					
Тема 14. Раціональне використання та охорона еродованих земель	8,5	0,5	-	2	-	6					
Тема 15. Раціональне	7,5	0,	-	2	-	5					

використання та охорона меліорованих земель		5									
Тема 16. Раціональне використання та охорона земель водного фонду	9	2	-	2	-	5					
Тема 17. Раціональне використання та охорона земель лісогосподарського призначення	9	2	-	2	-	5					
Тема 18. Раціональне використання та охорона земель природно-заповідного фонду	8	2	-	1	-	5					
Тема 19. Раціональне використання та охорона земель населених пунктів	5	1	-	1	-	3					
Разом за змістовим модулем 2	88	13	-	18	-	57					
Усього годин	150	30	-	30	-	90					

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Земля як складова навколишнього природного середовища та об'єкт правової охорони
2	Правовий режим земель сільськогосподарського призначення
3	Правовий режим земель інших категорій
4	Розробка загальнодержавної і регіональних програм використання та охорони земель, документації із землеустрою в галузі охорони земель
5	Охорона та раціональне використання земель, як основна умова їх збереження
6	Правове регулювання землеустрою та ведення державного земельного кадастру, як засобів ефективного та раціонального використання земельних ресурсів земель, як основна умова їх збереження
7	Державний контроль за використанням та охороною земель в Україні
8	Охорона та раціональне використання земель, як основна умова їх збереження
9	Стандартизація і нормування в галузі охорони земель
10	Забруднення земель та норми щодо деградації земель
11	Вимоги екологічної безпеки у використанні земель
12	Охорона земель при здійсненні господарської діяльності
13	Раціональне використання та охорона земель сільськогосподарського призначення
14	Раціональне використання та охорона еродованих земель
15	Раціональне використання та охорона меліорованих земель
16	Раціональне використання та охорона земель водного фонду
17	Раціональне використання та охорона земель лісогосподарського призначення
18	Раціональне використання та охорона земель природно-заповідного фонду
19	Раціональне використання та охорона земель населених пунктів

5.4. Тематика індивідуальних завдань

1. Роль органів державної влади у процесі розробки і прийняття загальнодержавних програм використання і охорони земель.
2. Законодавчі акти, що визначають компетенцію органів місцевого самоврядування, на які покладено функції реалізації положень загальнодержавних програм використання і охорони земель.
3. Загальнодержавні програми щодо використання і охорони земель (в адміністративних областях України).
4. Особливості державного контролю за використанням та охороною земель в Україні (в адміністративних областях України).
5. Раціональне використання та охорона земель (сільськогосподарського призначення, еродованих, меліорованих, водного фонду, лісгосподарського призначення, природно-заповідного фонду, населених пунктів).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усні та письмові відповіді: тестування, есе, реферати, практичні роботи студентів.

Форма підсумкового контролю **залік**.

Засоби оцінювання

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- лабораторні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- індивідуальні науково-дослідні завдання.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
	Оцінка (бали)

Зараховано	A (90-100)
	B (80-89)
	C (70-79)
	D (60-69)
	E (50-59)
Незараховано	FX (35-49)
	F (1-34)

Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль №1		КР1	Змістовий модуль № 2		КР2	Залік	Сума
T1-5	T6-9		T10-15	T16-19			100
5	5	20	5	5	20	40	

T1, T2 ... T19 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Раціональне використання і охорона земель: Навчальний посібник. Укл. Р.І. Беспалько, І.І. Казімір – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2011. – 400 с.

2. Курило В.І. Навчальний модуль «Охорона навколишнього середовища та раціональне використання земельних ресурсів» (Методичний посібник). - „Національний університет біоресурсів і природокористування України”, Київ, 2010.- 180с.

3. Криков В.М. Навчальний модуль «Охорона та використання земель» (Методичний посібник). - „Національний університет біоресурсів і природокористування України”, Київ, 2010.- 240 с.

4. Збірник нормативно-правових актів щодо здійснення державного контролю за використанням та охороною земель/ За ред.. О.М. Нечипоренка. – К.: ПП «ЕКМО», 2005. - 64 с.

5. Посібник по здійсненню державного контролю за використанням та охороною земель / Збірка законодавчих актів і нормативних документів. Під заг. ред.. О.М. Нечипоренка – Київ: «Геопринт», 2004. – 40 с.

6. Визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, їх використання не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу: метод. рекомендації / укл.: П.Ф. Козьмук – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2009. – 36 с.

7. Козьмук П.Ф., Беспалько Р.І., Галавін В.І. Відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва: навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2002. – 40 с.

8. Порядок оформлення документів при здійсненні державного контролю за використанням та охороною земель: Методичні рекомендації до практичних занять / Укл.: І.С. Смага, В.Р. Черлінка, З.С. Хапіцька. – Чернівці: Рута, 2007. – 32 с.
9. Адміністративне право України: Бібліографічний довідник: Методичний посібник / Упорядник: канд. юрид. наук В.І. Курило. – К.: НАУУ. – 2004.
10. Аніщенко В.О., Боровий В.О. Моніторинг і охорона земель: Навч. посіб. – К.: КНУБА, 2003. – 176 с.
11. Бакка М.Т., Стрельченко В.П., Божок П.Т. Основи ведення сільського господарства та охорона земель: Навч. посіб. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 366 с.
12. Величко О.М., Зеркалов Д.В. Екологічне управління: Навч. посіб. – К.: Науковий світ, 2001. – 193 с.
13. Горлачук В.В., В'юн В.Г., Сохнич А.Я. Управління земельними ресурсами: Навч. посібник / За ред. В.Г. В'юна. – Миколаїв: В-во МФ НаУКМА, 2002. – 316 с.
14. Дмитренко І.А. Екологічне право України: Підручник. – 2-е вид., переробл. та допов. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
15. Забарний Г.Г., Калюжний Р.А., Шкарупа В.К. Адміністративне право України: Навчальний посібник. – К.: Вид. Паливода А.В., 2003.
16. Земельне право України: Підручник / М.В. Шульга (кер. авт. кол.), Г.В. Анісімова, Н.О. Багай, А.П. Гетьман та ін.; За ред. М.В. Шульги. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 6–16.
17. Земельне право України: Практикум: Навчальний посібник / Курило В.І., Миронець І.М., Харланович А.В., Ковальський Д.В.; За заг. ред. В.І.Курила. – К.: Магістр - XXI сторіччя, 2006. – 144 с.
18. Земельне право: Підручник для студентів юрид. спеціальностей вищих навч. закладів / За ред. В.І. Семчика і П.Ф. Кулинича. – К.: Ін Юре, 2001.
19. Земельне право: Підручник для студентів юридичних спеціальностей ВНЗ / За ред. В.І. Семчика і П.Ф. Кулинича. – К.: Ін Юре, 2001. – 424 с.
20. Земельний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. В.І. Семчика. – К.: Ін Юре, 2003. – 676 с.
21. Курило В.І., Миронець І.М., Харланович А.В., Ковальський Д.В. Земельне право України: Практикум: навч. посіб. – К.: Магістр XXI сторіччя, 2005.
22. Курило В.І., Моторіна Т.С. Земельне право України: Навч. посіб. – К.: Магістр XXI сторіччя, 2005.
23. Курило В.І., Моторіна Т.С. Основи земельного права України: Навч. посіб. – К.: Магістр XXI сторіччя, 2006. – 160 с.
24. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України / За заг. ред. В.В. Медведчука. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 11–13.
25. Панас Р.М. Раціональне використання та охорона земель: Навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2008. – 352с.
26. Правові основи майнових і земельних відносин: Навчальний посібник / Кол. авт.; За заг. ред. В.М. Єрмоленка. – К.: Магістр - XXI сторіччя, 2006. – 384 с.
27. Сівак В.К., Солодкий В.Д. Природоохоронне інспектування: Навч. посіб. – Чернівці: Зелена Буковина, 2003. – 200 с.
28. Теорія держави і права: Навч. посібник / А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та ін.; За заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2004.

7.2. Допоміжна

1. Андрійко О.Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади. – К.: Наукова думка, – 2004. – 300 с.
2. Борець Я.В. Контроль як функція управління // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності: Зб. наук. ст. – 2002. – №1. – 296 с.
3. Борисова В.А. Раціональне землекористування в умовах реформування земельних відносин // Матеріали Міжнародної наукової конференції. В 2-х част. – К.: НАН України, Рада по вивченню продуктивних сил України. – 2000. – Ч. 2. – С. 56-58.

4. Відшкодування матеріальної та моральної шкоди: нормативні акти, роз'яснення, коментарі: станом на 1 січня 2001 року / Укладачі: С.Є. Демський, В.С. Перепічай, В.А. Скоробагатько, М.І. Федішин; Відп. ред. П.І. Шевчук. – К.: Юрінком Інтер, 2001.
5. Волошин Г.О. Наукові основи раціонального використання земель та виведення з інтенсивного обробітку деградованих і малопродуктивних земель // Землевпорядний вісник. – 2002. – №3. – С. 33-37.
6. Гавриш Н.С. Ґрунти як об'єкт правової охорони // Вісник Львівського ун-ту: Сер. юридична. – Вип. 35. – Львів, 2000. – С. 346-349.
7. Земельне законодавство України: Збірник нормативних актів, судової та арбітражної (господарської) практики: У 2 кн. – 2-ге вид., перероб. та допов. / За ред. А.С. Даниленка, Ю.Д. Білика, О.О. Погрібного, В.В. Кулинича; Упоряд.: Є.С. Бердніков, П.П. Пастушенко, Я.М. Конопад. – К.: Урожай, 2002.
8. Курило В.І. До проблеми конституційності повноважень органів адміністративної юрисдикції з накладення штрафу // Адвокат. – 2005. – №2.
9. Курило В.І. Державний контроль за використанням та охороною земель як адміністративно-правовий інструмент забезпечення екологічної безпеки сільськогосподарської продукції // Матеріали Міжнародного консорціуму аграрних ВУЗів. – К., 22-24.09.2003 р. – С. 220.
10. Рибіна М.О. Екологічні аспекти раціонального землекористування // Матеріали Міжнародної наукової конференції: В 2-х част. – К.: НАН України, Рада по вивченню продуктивних сил України. – 2000. – Ч. 2. – С. 56-58.
11. Сохнич А.Я. Екологічні аспекти землекористування. – Львів: Українські технології, 1998. – 44 с.
12. Титова Н. Землі сільськогосподарського призначення – особливий об'єкт правової регламентації // Вісник Львівського ун-ту. – Львів, 1999. – Вип. 34. – 240 с.

8. Інформаційні ресурси

1. www.cct.com.ua
2. <http://rada.gov.ua>
3. <http://myland.org.ua/>
4. <http://www.dzk.gov.ua/>
5. www.rada.kiev.ua.
6. <http://www.dazru.gov.ua/>
7. <http://www.disgu.gov.ua/>